

KENTSEL VE KIRSAL KESİMDE YAŞAYAN ÇOCUKLARIN “HAYALİMDEKİ ŞEHİR” KONULU RESİMLERİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF CITY IMAGES IN THE IMAGINATION OF CHILDREN LIVING IN URBAN AND RURAL SITUATION

Elif Özsarı¹

Abide Güngör Aytar²

Başvuru Tarihi: 27.02.2019 Yayına Kabul Tarihi: 16.07.2019 DOI: 10.21764/maeuefd.532971

(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu araştırmanın amacı, kentsel ve kırsal kesimde yaşayan ilkököl 2. Sınıf öğrencilerinin yaşamak istedikleri şehirleri nasıl ifade ettiklerini anlamak amaçlanmıştır. Çalışma grubuna Balıkesir ilinin Edremit ilçesinde eğitimine devam eden 63 çocuk dahil edilmiştir. Bu çocukların 31'i kentsel kesimde 32'si kırsal kesimde eğitimine devam etmektedir. Bu araştırmanın verileri çizim ve görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, kentsel kesimde yaşayan çocukların resimlerinde grafiklere daha fazla yer verdiği belirlenmiştir. Kentsel kesimde yaşayan çocuklar, “tatlı şehir” kategorisinde kendi hayal güçlerinde yarattıkları bir şehirde yaşamak istediklerini belirtirken, kırsal kesimde yaşayan çocuklar büyük şehirde yaşamak istediklerini belirtmişlerdir

Abstract: The aim of this study was to understand how the urban and rural primary school 2nd class students expressed their desired cities. The aim of this study was to understand how the urban and rural primary school 2nd class students expressed their desired cities. The data of this study were collected using drawing and interview technique. The data were analyzed by content analysis technique. As a result of the research, it was determined that children living in urban areas gave more space to the graphics in their paintings. Children living in urban areas stated that they wanted to live in a city that they created in their imagination in the edik sweet city de category, while children living in rural areas stated that they wanted to live in a big city.

Anahtar Sözcükler: *Resim Analizi1, Çocuk Resimleri2, Hayal Gücü3, Somut İşlemler Dönemi4, Çevre5*

Keywords: *Picture Analysis1, Children's Pictures2, Imagination3, Concrete Operations Period4, Environment5.*¹

¹Bilim Uzmanı, Elif Özsarı, Balıkesir Edremit İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, elif89899@hotmail.com, ORCID NO:0000-0003-4211-8229

² Prof. Dr. Abide Güngör Aytar, Gazi Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, abidegungor@yahoo.com, ORCID NO: 0000-0002-0327-3317

Giriş

Resim, bireyin kendince düzenlemeye çalıştığı karmaşık dünyasını açıklayış biçimi ve zihinsel gelişiminin göstergesi sayılabilir (Yavuzer, 1992). Resim yapabilmek, insan beyninin bilişsel integrasyonu içinde işlenerek, hafızaya alınmış duyuşsal bir uyarana (genellikle görsel bir duyum), ince motor yeteneği ile cevap verebilmesidir (Gezgin, 2013). Günümüzde artık, çocukların resimlerini görmezden gelmek kabul edilemez. Kişiliklerinin anlaşılmasında ayrıcalıklı bir araç olarak karşımıza çıkan resim, çocuklar için hem oyun, hem düş, hem de gerçeklik anlamına gelmektedir (Davido, 2012). Çocuk Resimlerinin, çocukların psikolojik durumlarını, kişilerarası stillerle ilgili bilgilerini ve çeşitli duygularını sergileyerek iç dünyalarını yansıttığı düşünülür (Malchiodi, 2013). Resim, insanın iç dünyasının yansıması olarak da düşünülebilir. Nitekim, resim yapan kişi yaptığı resmi, kendi “içinden” çıkarmaktadır (Furth, 1988). Resimle bireylerin ruh haller arasında bir ilişki olduğu pek çok araştırmacı tarafından belirtilmektedir (Halmatov, 2017). Psikanalitik kuramın öncüsü olan Freud, imgelerin unutulmuş ya da bastırılmış anıları temsil ettiğini ve bu sembollerin rüyalar ya da resimle ortaya çıkabileceğini belirtmiştir. Çocuğun resim çalışmalarının temelinde bilinçaltında yatan istek ve korkular vardır. (Malchiodi, 2013). Çocuklar yaşadıkları duyguları semboller kullanarak anlatabilirler. Yapılan çalışmalar, çocukların duyuş durum değişikliklerinin onların çizdiği resimler aracılığıyla ölçülebileceğini ve çocukların çizdikleri resimlerinin de bu amaçla kullanılabileceğini göstermiştir (Yavuzer, 1992). Ayrıca Freud, evrensel çatışma ve nevrozun ressamı sanatı yaratıcılığa yönlendirdiğini söylemektedir (Malchiodi, 2013). Oyun üzerine ortaya sürülmüş olan kuramlardan olan, Yineleme Kuramının resim hakkındaki görüşlerinde de Psikanalitik yaklaşımın izlerini görmek mümkündür. Yineleme Kuramına göre, çizimler ilkel içgüdülerin simgesel bir biçimde dışa vurulmasını sağlamaktadır. Örneğin, askerlerin ve savaşların resmini çizen bir çocuk, çizim yoluyla ilkel saldırganlık dürtülerini ortaya çıkarmaktadır (Yavuzer, 1992). Pek çok çalışmasında Freud’dan farklı düşüncelere sahip ve analitik psikolojinin kurucusu olan Jung, resimlerin anlamına Freud’dan daha farklı bakıyordu. Jung’a göre, semboller yaratan hayal gücü ruhun gelişme çabasıdır ve travma veya keder durumlarında kendini iyileştirme yoludur (Jung, 1956). Bilişsel Kuramın öncülerinden Piaget çocuk resimleri ile bire bir çalışmalar yapmış olmasa bile, çocukların yaptığı çizimlerin onların zihinsel imgelerinin kağıda aktarılması olarak görmektedir.

Ancak belirli bir mekânsal kavrama ilişkin zihinsel imgesi oluşmaması halinde doğru çizim yapılamayacağına inanmaktadır (Yavuzer, 1992).

Resimler, çocukların gelişimlerini gözlemleyebilmek ve onların düşüncelerini anlamak için kullanılabilir. Çocuklar, resimler aracılığıyla kendi zihinlerindeki dünya ile çevreleri arasında bir bağ oluşturmaktadırlar. Resimler çocukların duygularını ve düşüncelerini yansıttığı için çocukları anlamamız ve onları daha iyi tanıyabilmemiz için önemlidir. Sözel olarak kendini anlatmada sorun yaşadığı pek çok kavramı çocuklar resimleri aracılığıyla rahatlıkla ifade edebilirler (Çakır İlhan, 1995). Çocuklar için resim yapmak kişisel, benzersiz ve yepyeni bir şey yaratmak amacıyla farklı deneyimleri bir araya getiren bir süreçtir. Resim yapma süreci; çocuğun bir düşünceyi, duyguyu, olayı veya gözlemi iletebilmek için içerik, stil, biçim ve kompozisyon gibi birçok bileşeni sentezleyerek renkleri, biçimleri, çizgileri seçip düzenlemesini gerektirir. Çocukların resimlerinde pek çok farklı unsur ve deneyim bir araya geldiğinden onların bu yaratıcı çalışmalarının basitçe açıklanması ve yorumlanması her zaman mümkün değildir (Dağlıoğlu ve Deniz, 2011). Anaokullarında çocuklara resim teknikleri öğretilse de, ilkokulda resim geri plana atılmaktadır. Fransa’da 1966 yılında sanat eğitimi hakkında yapılan bir ankette, katılan katılımcıların %52’si sanat eğitiminin yetersiz olduğunu, %56’sı sanat öğretmenin okuldaki başarısızlığa bir çare olabileceğini, %72’si ise sanat eğitimine matematik ve dil eğitimi gibi yer verilmesi gerektiğini belirtmiştir (Davido, 2012).

İlkokul dönemine gelmiş olan çocuklar işlem öncesi dönemden somut işlemler dönemine geçmişlerdir. Bu döneme geçmiş olan çocukların resimlerinde detay ve derinlik algısı işlem öncesi döneme göre daha ileride olduğu görülmektedir (Braine vd, 1993). Bu dönemdeki çocuklar, detaylandırmanın yanı sıra , resmi bir bütün olarak görüp, bir kompozisyon oluşturabilirler (Case, 1998). Somut işlemler döneminin bir bölümü çocuğun resimlerinin şematik dönem olarak adlandırılmaktadır. Bu dönem 7-9 yaş arasını kapsamaktadır. 7 yaşlarında başlayan ve şekil kavramının gerçekleştiği bu dönemdeki bazı çocukların şemaları oldukça zengin bir kavramken, bazılarınınki zayıf bir sembol olabilir. Şemalarının bu farklılığı, kişiliklerin birbirinden farklı olmalarına ve kavramlarını şekillendirirken çocuğun pasif olan bilgisini öğretmenin faal kılmadaki becerisine bağlıdır (Yavuzer, 1992). Ayrıntı dönemi olarak adlandırılabilir olan bu dönemde çocuklar, el ayaklara kadar ayrıntılı bir çizim yaparlar.

Perspektif oluşumuyla eşya çiziminde de artış gözlenir. Çocuklar bu dönem itibariyle resmi bir iletişim aracı olarak kullanmaya başlarlar (Muhina, 1981).Çocuk bu dönemde, insan ağaç ve araba figürünü birbiriyle ilişkilendirerek çizer. 8 yaştan sonra insan figürleri iyice belirginleşmeye başlar (Halmatov, 2017). Bu dönemdeki çocuklar, bir insanı dairesel bir baş, bir ağacı genellikle kahverengi bir gövde ve yeşil tepeli olarak, sarı bir güneşi, kağıdın köşesinde ve evi sivri üçgen çatılı göstermek gibi sembollerin çoğu çocuk resimlerinde oldukça standarttır (Malchiodi, 2013). Yedi yaşta, dim dik ağaç gövdesi yerine daha gerçekçi, yuvarlak hatlı gövdeler, daha hareketli yapraklar belirir (Gezgin, 2013). 8 yaşlarında çocuk, çizgilerde gerçeğe yakın oranlar vermeye çalışır. Çocuk, hafızasına yerleşmiş detayları kağıdın üzerine rahatlıkla dökebilir (Gezgin, 2013).Ancak zaman zaman çocuklar(7-9 yaş), resimlerinde önem verdiği şeyleri vurgulamak için boyutlarında çeşitlilik yapabilirler. Örneğin, eğer figürü vurgulamak istiyorsa çocuk, kendini aynı resimdeki evden, ağaçtan daha büyük gösterebilir (Malchiodi, 2013). 6 yaştan sonra çocuklar genellikle evlerin pencerelerini ve perdelerini çizmeye başlarlar. Çocukların bu dönemdeki resimlerinin göze estetik gelip gelmediği hala tartışılmaktadır; tartışmasız doğru olan ise bu resimlerin çoğunun özgürce yapıp, büyüleyici nitelikler taşıdığıdır (Malchiodi, 2013).

Yaşadığımız hayattaki ilişkiler hayal gücünün kullanımından etkilenmektedir. Yani, soyut ilişkileri anlamlandırabilmek için, duyularımızı somut bir şekilde kullanmanın tesine geçmek gereklidir. (Mountain, 2007). Craft (2002)'e göre hayal gücü, yaratıcılığın ön şartıdır. Hayal gücü, şu anda yaşadığımız zamanın ötesine geçebilmek, durumlar arasında yeni bağlantılar kurabilmek, algıları içselleştirebilmek ve çeşitli olasılıkların farkına varabilmek için kullanılır (Duffy, 2006). Hayal gücünün gelişimi için çevresel uyaranlar son derece önemlidir. Çevresinden gerekli uyaranları alamayan çocuğun hayal gücü yeterince gelişmemektedir. Yaşadığımız çevrede, çocukların oynadıkları oyun alanları dahil olmak üzere belirli bir kısır döngü içerisinde. Bu alanlarda çocukları kısıtlamakta ve çocukların yaratıcılığının ve hayal gücünün gelişimini engellemektedir (Çukur & Delice, 2011). Günümüz kentlerinde çocuklar oyun oynayabilecekleri alanı çoğu zaman bulamamakta bu yüzden oyun oynayamamakta evde televizyon ve bilgisayar önünde vakit geçirmekte ya da tek taraflı tasarlanan standartlara ve uygun olmayan çocuk oyun alanlarında oynamak zorunda kalmaktadırlar. Oysaki çocuk oyun oynayarak, düşünmeyi ve kendi başına karar vermeyi, sorumluluk almayı, işbirliği yapmayı ve paylaşmayı öğrenir, hayal gücünü,

becerilerini ve yaratıcılığını geliştirir. Dikkatini bir noktaya toplamayı ve becerilerini organize etmeyi, kendini tanımayı öğrenir (Turgut & Yılmaz, 2010).

Araştırmanın Önemi

Resim, çocuklar için sözsüz bir iletişim aracıdır. Çocuklar resim yoluyla anlatamadıkları duygu ve düşüncelerini aktarırlar. Çocuk resimlerinde çocukların gelişim aşamalarına bağlı olarak bir sıra izlenmektedir. Her yaş döneminde çocuklardan resimlerinde farklı grafikler eklenmesi, resimlerdeki derinliğin ve gerçekleğin yaş ile doğru orantılı olarak artması beklenmektedir. Ancak çocukların yaşadıkları çevre, ailenin sosyo-ekonomik durumu gibi etkenler çocukların hem gelişimlerini hem de hayal güçlerini etkileyebilmektedir. Yapılan birçok araştırmanın sonuçları kent bölgelerinin sağladığı eğitim fırsatlarının çoğunun kırsal kesimde sunulmadığını ve kır-kent arasında birtakım eşitsizliklerin olduğunu göstermektedir. Çakmak (2005), Anasınıfına Devam Eden Altı Yaşındaki Köy ve Kent Çocuklarının Yaratıcılıklarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelemiştir Araştırmanın örneklemini Kırıkkale iline bağlı bütün köy anasınıfları ile Kırıkkale ilinin alt sosyo-ekonomik düzeydeki semtlerinde bulunan kent ilköğretim okullarının anasınıfları oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, köyde yaşayan çocukların yaratıcılığa ilişkin puan ortalamalarının kentte yaşayan çocukların puan ortalamalarından düşük olduğu belirlenmiştir. Gündüz (2009), merkezi ve kırsal bölgelerde yaşayan ilköğretim okulu ikinci kademe öğrencilerinin çalışma alışkanlıkları, akademik başarıları, okul türleri arasındaki ilişkinin incelemiştir, araştırmada da kırsal kesimde yaşayan öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının ve akademik başarılarının merkezi bölgelerde yaşayan öğrencilere göre daha düşük olduğuna dikkati çekmiştir. Bu farklılığın en önemli nedeni olarak öğrencilerin okul dışındaki iş yüklerinin fazla olması görülmektedir. Literatürde bulunan araştırmalar incelendiğinde, çocuk resimlerine büyük bir ilgi olduğu göze çarpmaktadır Brechet,2015; Cherney vd,2006; Oktay, 2008 ; Tozduman-Yaralı, Özkan, Güngör-Aytar,2016). Ancak, kırsal kesimde yaşayan çocukların resimleriyle ilgili herhangi bir araştırma yapıldığı görülmemiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, kentsel ve kırsal kesimde yaşayan somut işlemler döneminde bulunan 8-9 yaş çocuklarının “hayalimdeki şehir” resimlerinin incelenmesidir. Bu araştırma kapsamında şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Kırsal kesimde yaşayan çocuklar nasıl bir şehirde yaşamayı hayal etmektedir?
2. Kentsel kesimde yaşayan çocuklar nasıl bir şehirde yaşamayı hayal etmektedir?
3. Kırsal kesimde ve kentsel kesimde yaşayan çocukların yaşamak istedikleri şehir özelliklerinde herhangi bir farklılık var mıdır?

Varsayımlar

1. Çalışmaya katılan öğrencilerin içten ve güvenilir yanıtlar verdiği varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim yılı birinci döneminde elde edilen verilerle sınırlıdır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma modeli kullanılmış olup olgubilim (fenomenoloji) deseni olarak tasarlanmıştır. Çeşitli disiplinlere dayanan ve güçlü kuramsal temelleri olan nitel araştırmalar genel anlamda insan davranışını, içinde bulunduğu ortamda ve çok yönlü olarak anlamaya çalışır. Çalışmada kullanılan olgubilim (fenomenoloji), yaşadığımız dünyada farkında olduğumuz ama tam anlamıyla kavrayamadığımız olguları (deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar) araştırmayı amaçlayan çalışmaları ifade eder (Yıldırım & Şimşek, 2013, Merriam, 2013).

Araştırmada verileri analiz etmek için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, metinleri sistemli bir biçimde analiz etmede kullanılan tekniklerden biridir (Çomu & Halaiqa, 2015). İçerik analizi sınıflandırma sisteminin üzerine inşa edilmektedir. İçerik çözümlemenin

amacı sınıflandırma sisteminin dayandığı kategorilerin mevcut olup olmadığını göstermenin ötesinde bunların hangi anlama geldiği ve genel görünüm için hangi ağırlığa sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Balcı & Bekiroğlu, 2012). İçerik analizi; yazılı, sözlü bir metni veya sembolü analiz edip rakamlara dönüştürerek, bu rakamların üzerinden yoruma gitmek, diğer bir deyişle rakamları tekrar söze dönüştürmek olarak da tanımlanabilir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verilerin belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmesi ve düzenlenerek yorumlanmasıdır. Amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramlaştırılması, daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu amaçla araştırmanın temaları ve kategorileri iki yazar tarafından belirlenmiş ve bağımsız bir araştırmacı tarafından kategori ve alt kategorilerin kontrolü sağlanmıştır. Görüş ayrılığı olan noktalarda, ikinci yazarın görüşlerine başvurulmuş ve uzlaşma yoluna gidilmiştir. Değerlendirilme sonucunda çıkan sonuçlar Güvenirlilik =Görüş Birliği/Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı formülüyle hesaplanmıştır (Miles & Huberman, 2015). Bu araştırmanın güvenirlilik yüzdesi %94 olarak belirlenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Balıkesir Edremit ilçesinde ilkokula devam eden 8-9 yaş(2. Sınıf) toplam 63 çocuk oluşturmaktadır. Çalışmaya dahil edilen çocukların cinsiyete göre dağılımlarına bakıldığında her iki yaş grubundaki çocukların 36'sının kız, 27'sinin erkek olduğu görülmektedir. Kentsel kesimden 19 kız, 12 erkek çocuk çalışmaya dahil edilmiştir. Kırsal kesimden 17 kız, 15 erkek çocuk çalışmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, çocukların yaşamak istedikleri şehir algılarına yönelik veriler çizim ve görüşme tekniklerinin bir arada kullanılmasıyla elde edilmiştir. Hem kırsal kesimde yaşayan hem de kentsel kesimde yaşayan çocuklardan nasıl bir şehirde yaşamak istedikleri sorulmuş. Çocukların cevapları kısaca dinlenmiştir. Daha sonra çocuklardan hayallerindeki şehri çizmeleri istenmiştir.

Çocukların herhangi bir boya kullanmak zorunda olmadıkları belirtilmiş, sadece hayal güçlerini kullanarak kendi istediklerini resmetmeleri istenmiştir. Çalışmada veriler toplandıktan sonra sınıf öğretmenleri ile görüşmeler yapılmıştır. Çocukların yaşadıkları ortam ve sosyo-ekonomik seviyeleri hakkında bilgi alınmıştır. Görüşme yapılan çocuklar gönüllülük esasına göre seçilmiştir. Çocuklara araştırmanın kapsamı genel hatlarıyla ifade edilmiş ayrıntı vermeden çalışmaya katkıda bulunmak isteyip istemedikleri sorulmuştur (aydınlatılmış onam). Resim çizme sürecinde çocuklara herhangi bir müdahalede bulunulmamış, çocuklar çizimleri esnasında özgür bırakılmışlardır. Çocuklarla görüşme yapılırken araştırmacı süreci bir sohbet havasında sürdürmüş çocukları cevap vermeleri için zorlamamıştır.

Bulgular

Tablo 1

Kentsel ve kırsal kesimde yaşayan çocukların resimlerinde kullandıkları grafikler

Çizilen Ögeler	Kentsel Kesim			Kırsal Kesim		
	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
Tek Katlı Ev	12	3	15	11	10	21
Apartman	6	4	10	1	1	2
Ağaç Ev	1	0	1	0	0	0
Çiçek	11	3	14	5	2	7
Koltuk	1	0	1	0	0	0
Kamp	1	0	1	0	0	0
Ağaç	14	6	20	9	7	15
İnsan	9	6	15	9	7	15
Gökkuşluğu	2	0	2	0	0	0
Güneş	15	7	22	10	9	19
Bulut	13	6	19	12	11	23
Kalp	2	0	2	1	1	2
Kelebek	3	1	4	0	0	0

Şeker	6	1	7	0	0	0
Okul Taşıtı	1	0	1	0	0	0
Eiffel Kulesi	2	0	2	0	0	0
Sokak Lambası	1	0	1	0	0	0
Park	2	1	3	3	3	6
Havuz	1	0	1	0	0	0
Çikolata	1	0	1	0	0	0
Yaş Pasta	1	3	4	0	0	0
Uçak	1	0	1	1	3	4
Horoz	1	0	1	0	0	0
İnek	1	0	1	1	0	1
Kurabiye Adam	1	0	1	0	0	0
Araba	0	5	5	2	1	3
Saat Kulesi	0	4	4	0	1	1
Otel	0	3	3	1	0	1
Yağmur	0	1	1	0	0	0
Deniz	0	1	1	1	0	1
Bayrak	0	2	2	3	2	5
Tünel	0	1	1	0	0	0
Turist	0	1	1	0	0	0
Dere	0	2	2	0	0	0
Kuş	0	0	0	6	3	9
Yazı	0	1	1	5	0	5
Yıldız	0	0	0	1	0	1
Ay	0	0	0	1	0	1
Ekmekçi	0	0	0	1	0	1
Market	0	0	0	1	0	1
Köpek	0	0	0	1	0	1
Koyun	0	0	0	1	0	1

Cami	0	0	0	1	1	2
Merdiven	0	0	0	0	1	1
Okul	0	0	0	1	1	2
Tren	0	0	0	0	1	1
Trafik Lambası	0	0	0	0	1	1
Toplam	110	65	175	90	68	158
Grafiklerdeki Toplam Çeşitlilik Sayısı	25	22	47	25	19	44

Tablo 1’de kentsel kesimde yaşayan çocuklardan “Hayallerindeki Şehir”i çizmeleri istendiğinde çocukların resimlerinde en fazla Güneş (f= 22) figürüne yer vermeyi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Kızların büyük çoğunluğu, Güneş (f=15) çizmeyi tercih etmişlerdir. Erkeklerin büyük çoğunluğu da, Güneş (f=7) çizmeyi tercih etmişlerdir. Kızların resimlerindeki grafiklerin toplamının (f=110), erkeklerin resimlerindeki grafik toplamından (f=65) daha yüksek olduğu ve kızların resimlerindeki grafik çeşitliliği toplamının (f=25) , erkeklerin resimlerindeki grafik çeşitliliği toplamından (f=22) daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Kızların ve erkeklerin resimlerinde toplamda 47 farklı grafik (f=47) kullandığı belirlenmiştir.

Tablo 1’de kırsal kesimde yaşayan çocuklardan “Hayallerindeki Şehir”i çizmeleri istendiğinde çocukların büyük çoğunluğunun resimlerinde Bulut (f= 23) figürüne yer vermeyi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Kızların, en fazla Bulut (f=12) figürü, erkeklerin büyük çoğunluğunun da, Bulut (f=11) çizmeyi tercih ettikleri belirlenmiştir. Kızların resimlerindeki grafiklerin toplamının (f=90), erkeklerin resimlerindeki grafik toplamından (f=68) daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Kızların resimlerindeki grafik çeşitliliği toplamının (f=25) , erkeklerin resimlerindeki grafik çeşitliliği toplamından (f=19) daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Kızların ve erkeklerin resimlerinde toplamda 44 farklı grafik (f=44) kullandığı gözlemlenmektedir.

Tablo 1’de kentsel kesimde yaşayan çocukların, kırsal kesimde yaşayan çocuklardan farklı olarak; ağaç ev, koltuk, kamp, gökkuşağı, kelebek, şeker, okul taşıtı, Eiffel kulesi, sokak lambası, havuz, çikolata, yaş pasta, horoz, kurabiye adam, tünel, turist, dere grafiklerine yer verdikleri görülmektedir. Kırsal kesimde yaşayan çocukların, kentsel kesimde yaşayan çocuklardan farklı olarak; kuş, yıldız, ay, ekmekçi, market, köpek, koyun, cami, merdiven, okul, tren, trafik lambası

grafiklerine yer verdikleri görülmektedir. Her iki grubunda; tek katlı ev, apartman, çiçek, ağaç, yazı, insan, güneş, bulut, kalp, park, uçak, inek, araba, saat kulesi, otel, deniz, bayrak grafiklerine yer verdikleri görülmektedir.

Tablo 2

Kentsel kesimde yaşayan çocuklarının “hayalindeki şehir” temasıyla ilgili görüşleri

Kategori	Kod	Kız (f)	Erkek(f)
Büyük Şehir(4)	Eiffel Kulesi (KK7)	1	
	Paris (KK7)	1	
	Yemek (KK7)	1	
	Apartman (KK1)	1	
	İnsan (KK1)	1	
	Ağaç (KK1,KE1)	1	1
	Gökdelen (KE2)		
	Saat Kulesi (KE2, KE11)		
	Otel (KE11)		1
	Çeşme (KE11)		1
	Park (KE11)		1
	Ev (KE11)		1
	Ormanlık Alan(4)	Temiz Hava (KK2)	1
Çiçekler ((KK2,KK4,KK5)		3	
Kamp (KK2)		1	
Akvaryum (KK2)		1	
Hayvanlar (KK2,KK4,KK5,KK17)		4	
Oyun Parkı (KK17)		1	
Tatlı Şehir (19)	ŞekerdenAğaç (KK3,KK6,KK9,KK15)	4	

Para Ağaç (KK19)	1	
Pasta Ev (KK3, KK6, KE3, KE4)	2	2
Çikolata Ev (KK8, KK14, KE1)	2	1
Dondurma Ev (KK16)	1	
Zencefilli Ev (KK18)	1	
Şeker Okul (KK3)	1	
Şeker Araba (KK6, KE4, KE7, KE9)	1	3
Yağmur (KK6)	1	
Pamuk Şeker Bulut (KK9)	1	
Kırmızı Bulut (KK8)	1	
Şeker Sokak Lambası (KK9)	1	
Eiffel Kulesi (KK11)	1	
Şeker Çiçek (KK12)	1	
Dondurma Çiçek (KK16)	1	
Çikolata Oyuncak (KK14)	1	
Çikolata Güneş (KK14)	1	
Çikolata Şelalesi (KK14, KE1, KE5, KE9, KE12)	1	4
Şeker Ev (KE9)		1
Pamuk Ev (KE12)		1
Çikolata Araba (KE1)		1
Pasta Araba (KE3)		1
Çikolata Bulut (KE1)		1
Çikolata Kuş (KE1)		1
Pasta Ağaç (KE3, KE12)		2
Pasta Otel (KE3)		1
Şeker Çiçek (KE4)		1
Çikolata Park (KE5)		1
Pasta Saat Kulesi (KE7)		1
Şeker Ağaç (KE9)		1

	Şeker Balık (KE9)	1
	Şeker Park (KE9)	1
Gökyüzü Şehri (1)	Havuz (KE8)	1
	Bahçe(KE8)	1
	Turist (KE8)	1
Temiz Şehir(1)	İçki/Sigara Yasak (KE6)	1
	Çöp Atmak Yasak (KE6)	1
	Tüneller (KE6)	1
Canlı Şehir (1)	İnsan Ev (KK10)	1
	İnsan Park (KK10)	1
	İnsan Araba (KK10)	1
Küçük Şehir (1)	Küçük Evler (kk13)	1
	Bahçe (KK13)	1
	Ağaç (KK13)	1
	Çiçek (KK13)	1

Tablo 2’de kentsel kesimde yaşayan kız çocuklarından “Hayallerindeki Şehir”i çizmeleri istendiğinde çocukların büyük çoğunluğunun resimlerinde “Tatlı Şehir”(f=11) kategorisine yer vermeyi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Kızların büyük çoğunluğu, Hayallerindeki Şehirde Şekerden Ağaç (f=4), Hayvanlar (f=4) ve Yeşil Alan (f=4) olmasını istemişlerdir.

Tablo 2’de kentsel kesimde yaşayan erkek çocuklardan “Hayallerindeki Şehir”i çizmeleri istendiğinde çocukların büyük çoğunluğunun resimlerinde “Tatlı Şehir”(f=8) kategorisine yer vermeyi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Erkeklerin büyük çoğunluğu, Hayallerindeki Şehirde Çikolatadan Göl/Deniz/Dere (f=4), ikinci olarak Şekerden Araba (f=3) olmasını istemişlerdir.

Tablo 3

Kırsal kesimde yaşayan çocuklarının “hayalindeki şehir” temasıyla ilgili görüşleri

Kategori	Kod	Kız (f)	Erkek(f)
Büyük Şehir(20)	Hastane (AK2)	1	
	Park (AK2,AK5, AK7,AE2,AE3,AE6,AE7)	3	4
	Balıkesir (AK2)	1	
	Saat Kulesi (AK3)	1	
	Yosun (AK3)	1	
	Gökkuşığı (AK3)	1	
	Süpermarket (AK5)	1	
	İstanbul (AK6,AK14,AE2)	2	1
	Kız Kulesi (AK6)	1	
	İzmir (AK7,AK10, AE5)	2	1
	Çanakkale (AK8)	1	
	Şehitlik (AK8)	1	
	Çocuk (AK9)	1	
	Doktor (AK10)	1	
	Cami (AK14,AE9)	1	1
	Otel (AK15)	1	
	Deniz (AK15)	1	
	Lokanta (AK15)	1	
	Okul (AK17,AE2)	1	1
	Akülü araba (AE1)		
Tren (AE9)			1
Trambolin (AE1)			1
Uçak (AE2,AE7)			2
Araba (AE2)			1

	Çocuk (AE3)		1
	Kaloriferli Ev (AE3,AE4)		2
	Ağaç (AE4,AE7)		2
	Apartman(AE5)		1
	Pazar (AE6)		1
	Stadyum (AE7)		1
	Köy gibi değil(AE11)		1
Ormanlık Alan(5)	Ağaç (AK1,AK16, AE8)	2	1
	Kuş (AK1)	1	
	Park (AK1)	1	
	Yağmur (AK13)	1	
	Güneşli (AK16)	1	
	Çiçek (AE8)		1
	Okul (AE8)		1
	Bulutlu (AE10)		1
Köy(2)	Kendi Köyüm (AK11)	1	
	Hayvanlar (AK12)	1	
	Çiçekler (AK12)	1	
Hayal Şehir(1)	Kızların Saçları Güzel (AK4)	1	
Tanımsız(4)	Ev (AE12, AE13)		2
	Gökyüzü (AE13)		1
	Uçak (AE14)		1
	Ağaç (AE14)		1
	Yazılı Bulut (AE15)		1
	Yeşillik (AE15)		1

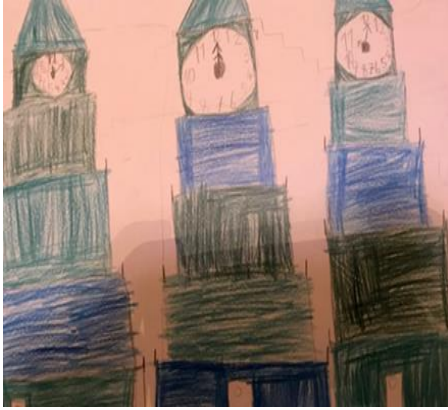
Tablo 3’te kırsal kesimde yaşayan kız çocuklarından “Hayallerindeki Şehir”i çizmeleri istendiğinde çocukların büyük çoğunluğunun resimlerinde “Büyük Şehir”(f=11) kategorisine yer vermeyi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Kızların büyük çoğunluğu, Hayallerindeki Şehirde

Park(f=3) olmasını, ikinci olarak Ağaç (f=2) ve İstanbul, İzmir (f=2) gibi büyük bir şehirde yaşamak istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 3’te kırsal kesimde yaşayan erkek çocuklarından “Hayallerindeki Şehir”i çizmeleri istendiğinde çocukların büyük çoğunluğunun resimlerinde “Büyük Şehir”(f=9) kategorisine yer vermeyi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Erkeklerin büyük çoğunluğu, Hayallerindeki Şehirde Park(f=4) olmasını, ikinci olarak kaloriferli ev(f=2)’de yaşamak istediklerini ve hayallerindeki şehirde ağaçların (f=2) olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Çocukların Resimlerinden Örnekler

Kentsel kesimde yaşayan çocukların resimlerinden örnekler.

Benim Hayalimdeki Şehirde, evler Saat Kulesinden Gökdelen ve her dairenin balkonu var. (2. Sınıf/Erkek).

Benim hayalimdeki şehirde, evler ağaç ev, bazılarıda domates şeklinde. Kelebekler, kuşlar var.Doğayı Seviyorum. (2. Sınıf/Kız).

Benim hayalimdeki Şehirde Gökdelenler var.

(2. Sınıf/Kız)

Benim hayalimdeki Şehir, Gökyüzü Şehri.

Orada havuz,bahçe ve turistler var.

(2.sınıf/Erkek)

Kırsal kesimde yaşayan çocukların resimlerinden örnekler.

Benim hayalimdeki şehirde ev var.

(2. Sınıf,Erkek)

Benim hayalimdeki şehir bir köy.

Keçiler otluyor, hayvanlar geziyor.(2.sınıf/kız)

Kızların saçları güzel olan bir şehirde Oyun parkları olan, içinde kaloriferli bir evi olan yaşamayı hayal ediyorum. (2.sınıf/Kız). Bir şehirde yaşamayı hayal ediyorum(2. Sınıf/Erkek)

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Araştırma bulgularına göre, kentsel kesimde yaşayan çocuklardan “Hayallerindeki Şehir”i çizmeleri istendiğinde çocukların büyük çoğunluğunun resimlerinde Güneş figürüne yer vermeyi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Kızların resimlerindeki grafiklerin toplamının, erkeklerin resimlerindeki grafik toplamından daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Kızların resimlerindeki grafik çeşitliliği toplamının, erkeklerin resimlerindeki grafik çeşitliliği toplamından daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Kızların ve erkeklerin resimlerinde toplamda 47 farklı grafik kullandığı gözlemlenmektedir.

Kırsal kesimde yaşayan çocuklardan “Hayallerindeki Şehir”i çizmeleri istendiğinde çocukların büyük çoğunluğunun resimlerinde Bulut (f= 23) figürüne yer vermeyi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Kızların resimlerindeki grafiklerin toplamının, erkeklerin resimlerindeki grafik toplamından daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Kızların resimlerindeki grafik çeşitliliği toplamının , erkeklerin resimlerindeki grafik çeşitliliği toplamından daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Kızların ve erkeklerin resimlerinde toplamda 44 farklı grafik kullandığı gözlemlenmektedir.

Kentsel kesimde yaşayan kız çocuklarından “Hayallerindeki Şehir”i çizmeleri istendiğinde çocukların büyük çoğunluğunun resimlerinde “Tatlı Şehir” kategorisine yer vermeyi tercih

ettikleri gözlemlenmektedir. Kızların büyük çoğunluğu, Hayallerindeki Şehirde Şekerden Ağaç, Hayvanlar ve Yeşil Alan olmasını istemişlerdir. Kentsel kesimde yaşayan erkek çocuklardan “Hayallerindeki Şehir”i çizmeleri istendiğinde çocukların büyük çoğunluğunun resimlerinde “Tatlı Şehir” kategorisine yer vermeyi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Erkeklerin büyük çoğunluğu, Hayallerindeki Şehirde Çikolatadan Göl/Deniz/Dere, ikinci olarak Şekerden Araba olmasını istemişlerdir.

Kırsal kesimde yaşayan kız çocuklarından “Hayallerindeki Şehir”i çizmeleri istendiğinde çocukların büyük çoğunluğunun resimlerinde “Büyük Şehir” kategorisine yer vermeyi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Kızların büyük çoğunluğu, Hayallerindeki Şehirde Park olmasını, ikinci olarak Ağaç ve İstanbul, İzmir gibi büyük bir şehirde yaşamak istediklerini belirtmişlerdir. Kırsal kesimde yaşayan erkek çocuklarından “Hayallerindeki Şehir”i çizmeleri istendiğinde çocukların büyük çoğunluğunun resimlerinde “Büyük Şehir” kategorisine yer vermeyi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Erkeklerin büyük çoğunluğu, Hayallerindeki Şehirde Park olmasını, ikinci olarak kaloriferli evde yaşamak istediklerini ve hayallerindeki şehirde ağaçların olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Kramer (2004), 3-6 yaş arası çocukların dünyayı olabildiğince somut kavrama ihtiyacında olduklarının; altı yaşından büyük çocukların ise resimlerindeki sembolleri kendilerini duyurmak için kullandıklarını ifade etmektedir. Özservet (2013), Tasarımda insan odağını kaybetmemek için kentli çocuklar ve Resmettiklerine bakmak adlı çalışmasında, çocukların hayallerini yansıtmak için yaptıkları resimlerde bile kendilerine yeterince oyun alanı oluşturamadıkları ortaya çıkmıştır. Bizim çalışmamızda ortaya çıkan kentsel kesimde yaşayan çocukların da yaşamak istedikleri şehirlerde kendilerine oyun alanı çizmedikleri sonucu ile örtüşmektedir. Mertol & Zorlu (2015), Üstün Zekâlı Çocukların Hayallerindeki Şehir Tasarımları adlı çalışmasında, 8-14 yaş grubu BİLSEM’e devam eden 50 öğrenci ile yaptıkları çalışmada, çocukların daha renkli şehirler, tek katlı evler, çevreyi kirletmeyen ulaşım araçlarının olduğu şehirler istedikleri belirlenmiştir.

Çiçekler & Koruklu (2013), 4-6 Yaş arasındaki çocukların serbest resim çalışmalarındaki resim özellikleri adlı çalışmalarında, Çocukların serbest resim çalışmalarında kullandıkları resim özellikleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık elde edememişlerdir. Kız ve erkek

çocukların çizimlerinde benzer resim özelliklerini kullanmaları, kendi cinsel kimliklerinin yeni farkına varmaya başladıkları bu dönemde yaşlılarını, öğretmenini, abla/ağabeyini, bir medya kahramanını, bir akrabasını özdeşim modeli olarak belirlemeleri ve resimlerinde bu kişilere yer vermeleri ile açıklamışlardır. Bizim çalışmamızda hem kentsel kesimde hem de kırsal kesimde yaşayan kız çocuklarının erkek çocuklarına göre resimlerinde daha fazla grafik kullandıkları belirlenmiştir. Çalışmalar arasındaki farklılığın en büyük sebebi, çocukların yaşları ilerledikçe kendilerini resimlerinde daha net ifade etmeye başlamasıyla kız çocukların erkeklere göre daha açıklayıcı resimler yapıyor olmaları gösterilebilir. Taş, Aslan, & Sayek (2006), Doktorluk mesleğini çocuklar resimlerine nasıl yansıtıyorlar? 7-12 yaş grubu çocuklar arasında yapılmış bir örnek adlı çalışmalarında, çocukların yaş grubu büyüdükçe adlı çalışmalarında, Kız ve erkek resimlerinde belirgin farklılıklar özellikle üçüncü sınıftan sonra gözlenmediğini belirtmektedir. Hale ve Hannum tarafından daha önce sağlık algısı üzerine yapılan bir çalışmada da cinsiyete bağlı farklılıklar belirlenmişlerdir.

Çocukların çevreyi algılayışlarını etkileyen birçok değişken bulunduğu ifade edilmektedir. Yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, ailenin eğitim durumu, yerleşim yeri ve formal eğitim süreci gibi bazı bağımsız değişkenler çocukların öğrenmelerini, algılamalarını, tutumlarını ve davranışlarını etkileyebilmektedir (Taşkın & Şahin, 2008). Sosyokültürel etkiler ve çevre genellikle çocukların resim yapmaya karşı tavır ve motivasyonlarını etkilemektedir. Çocuklar, sadece içsel deneyimlerini ve algılamalarını tamamlamak için değil, dış dünya deneyimlerini ve algılamalarını çevreyle ilişkilendirmek için de resmi kullanmaktadırlar (Malchiodi, 2013). Li-Tsu (1998), çocukların hayal güçleri ile sosyokültürel çevreleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışma sonucunda, yaşça küçük olan çocukların grafik ifadelerinin içinde bulunduğu sosyokültürel çevreden etkilendiğini belirtmiştir. Çalışmamızdan elde edilen verilerde de görülebildiği gibi, kentsel kesimde yaşayan çocuklar resimlerinde kırsal kesimde yaşayan çocuklardan daha fazla grafikler kullanmaktadır. Bu farkın en büyük sebebi kentsel kesimde yaşayan çocukların uyarıcı çevreye daha fazla maruz kalmasıdır. Kırsal kesimde yaşayan çocuklar, TV'lerde veya hasta olduklarında görebildikleri büyük şehire büyük bir hayranlık beslemektedir. Çünkü onlara göre, büyük şehirde yaşayan çocuklar daha fazla parka gidip oyun oynayabilmektedir. Bu yüzden kırsal kesimde yaşayan çocukların hayallerindeki şehir algıları büyük bir şehirde yaşamaktan oluşmaktadır. Ayrıca, Taşkın ve Şahin (2008) tarafından yapılan bir çalışmada, çocukların

resimlerinde çizdikleri hayallerindeki evlerin genellikle yaşadıkları eve benzediği bulunmuştur. Bu çalışmanın sonucunu, çocukların çevreyi algılayışlarının yaşadıkları çevre ile sınırlı olduğu görülmesi ile ifade etmişlerdir. Bizim çalışmamızdaki verilere göre, kırsal kesimde yaşayan çocukların çizdikleri resimler ile bu çalışmada çizilen resimler uyuşmaktadır. Ancak kentsel kesimde yaşayan çocuklar yaşamak için farklı türlerde evler çizmişlerdir(örneğin; ağaç ev, saat kulesinden ev, domates ev gibi). Çalışma verilerine dayanarak kırsal kesimde yaşayan çocukların daha biçimsel ve gerçekçi resimler çizerken kentsel kesimde yaşayan çocukların hayal güçlerini kullanarak resimler çizdiğini söyleyebiliriz.

Çocukların resimleri, onların evrensel dilidir. Çocukları yaptıkları resimler aracılığıyla bize kendi duyguları, düşünceleri, hayallerini, kırgınlıklarını anlatabilmektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde kırsal kesimde yaşayan çocukların resimlerinin göz ardı edildiği görülmektedir. Onlarında seslerini duyurabilmeleri adına kırsal kesimde yaşayan çocukların resimlerini inceleyen çalışmaların artması gerektiği düşünülmektedir. Gelecekte yapılacak olan çalışmalar için, kırsal kesimde yaşayan çocukların resimlerinde yaratıcılıklarının incelenmesi veya kırsal kesimde yaşayan çocukların resimlerindeki saldırganlık durumlarının incelenmesi önerilebilir. Ayrıca yapılacak çalışmaların daha güvenilir sonuçlar elde edebilmesi adına resmin yanı sıra, görüşme ve gözlemlerden yararlanarak veri mozaikleme yapılması önerilebilir.

Kaynakça

- Balcı, Ş., & Bekiroğlu, O. (2012). İçerikten Anlama Giden Bir Tünel Olarak İçerik Çözümlemesi: 2011Genel Seçimlerinde Ak Parti TV Reklamları Üzerine Bir Araştırma., Ö. G. (ed) içinde, *İletişim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri Görsel Metin Çözümleme*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Braine, L., Schauble, L., Kugelmass, S., & Winter, A. (1993). Representation of dept by by children: Spatial Strategies and lateral biases. *Developmental Psychchlogy*,29, 466-479.
- Case, R. (1998). The development of conceptual structures. I. D. Kuhn, & R.S.Siegler içinde, *Handbook of Child Psychology* (s. 745-800). New York: Wiley.

- Craft, A. (2002). *Creativity and early years education: A lifewide foundation*. London: Continuum.
- Çakır İlhan, A. (1995). Okulöncesi eğitim programlarında resim dersinin yeri. *Anadolu Sanat. Sayı 4,*, 57-65.
- Çakmak, A. (2005). *Anasınıfına Devam Eden Altı Yaşındaki Köy Ve Kent Çocuklarının Yaratıcılıklarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara: Yayınlanmış Doktora Tezi.
- Çiçekler, C. Y., & N.Ö., K. (2013). 4-6 Yaş arasındaki çocukların serbest resim çalışmalarındaki resim özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 551-563.
- Çukur, D., & Delice, E. G. (2011). Erken Çocukluk Döneminde Görsel Algı Gelişimine Uygun Mekan Tasarımı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 24(24).
- Dağlıoğlu, H. E. (2011). Okul öncesi dönem çocuklarının insan figürü çizimlerinin gelişimsel açıdan cinsiyete göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi 10 (35),*, 16-30.
- David, R. (2012). *Çocuğunuzu resimlerinden keşfedin*. İstanbul: Kuraldışı.
- DPT. (2006). Ulusal kırsal kalkınma stratejisi.
- Duffy, B. (2006). *Supporting creativity and imagination in the early years,(2nd ed.)*. Berkshire: GBR: McGraw-Hill Education.
- Furth, G. (1988). *The secret world of drawings: Healing through art*. . Sigo Press.
- Gezgin, S. P. (2013). *Çocuk Çizgilerindeki Giz, Çöp Çocuk*. İstanbul: Boyut Yayıncılık.
- Halmatov, S. (2017). *Çocuk Resimleri Analizi ve Psikolojik Resim Testleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Jung, C. (1956). *The Collected Works. Vol 5. Symbols of Transformation* . Princeton: Princeton University Press.
- Kramer, E. (2004). *Kunst als Therapie mit Kindern*. München: Ernst Reinhardt.

- Li-Tsu, C. (1998). Culturally accommodated imagination: discovering children's fantasy worlds in drawings. *ERIC Document Reproduction Service No. ED429015*.
- Malchiodi, C. A. (2013). *Çocukların Resimlerini Anlamak*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma (Selahattin Turan, Çev. Ed)*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Mertol, H., & Zorlu, K. (2015). Üstün Zekâlı Çocukların Hayallerindeki Şehir Tasarımları. *İdealkent, 6(17)*, 270-281.
- Mountain, V. (2007). Educational contexts for the development of children's spirituality: Exploring the use of imagination. *International Journal of Children's Spirituality, 12 (2)*, 191-205.
- Muhina, V. S. (1981). Görsel Sanatlar Eğitiminde Çocuğun Sosyal Deneyim Kazanması. *Pedagoji Dergisi, Moskova*, -240.
- Ömeroglu, E., & Kandır, A. (2005). Yaratıcı Düşünme. E. Ömeroglu içinde, *Bilissel Gelişim*. (s. 97-129). İstanbul: Morpa Yayınları.
- Özservet, Y. Ç. (2013). Tasarımda İnsan Odağını Kaybetmemek İçin Kentli Çocuklar Ve Resmettiklerine Bakmak. *Çevre Tasarım Kongresi*, (s. 309-324).
- Şaban, A. (2000). *Öğrenme-Öğretme Süreci: Yeni Teori ve Yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Taş, Y., Aslan, D., & Sayek, İ. (2006). Doktorluk mesleğini çocuklar resimlerine nasıl yansıtıyorlar? 7-12 yaş grubu çocuklar arasında yapılmış bir örnek. *STED*, 184-191.
- Taşkın, Ö., & Şahin, B. (2008). "Çevre" Kavramı ve Altı Yaş Okul Öncesi Çocuklar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-12.
- Turgut, H., & Yılmaz, S. (2010). Ekolojik Temelli Çocuk Oyun Alanlarının Oluşturulması. 3. *Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi*, (s. 1618-1630).

Yaralı, K. T., Özkan, H. K., & Aytar, A. G. (2016). Yedi Ve On Yaş Çocuklarının Sevgiyi İfade Ediş Biçimlerinin Çizdikleri Resimlere Yansıması. *Kastamonu Education Journal*, 24(5), 2181.

Yavuzer, H. (1992). *Resimleriyle Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Painting is a non-verbal communication tool for children. Children convey their feelings and thoughts that they cannot tell through painting. Children's paintings follow a sequence depending on the developmental stages of children. It is expected that children will add different graphics to their paintings and that the depth and reality of the paintings will increase with age. However, factors such as the environment in which the children live and the socio-economic status of the family can affect both the development and imagination of the children. The results of many studies show that most of the educational opportunities provided by urban areas cannot be offered in rural areas and there are some inequalities between rural and urban areas.

The aim of this study is to examine the şehir dream city ”paintings of children aged 8-9 years in the urban and rural areas. Within the scope of this research, the following questions were sought:

1. What kind of a city children dream of living in rural areas?
2. What kind of a city children dream of living in urban areas?
3. Is there any difference in the characteristics of the city where children living in rural and urban areas want to live?

Qualitative research model was used in this study and it was designed as phenomenology pattern. Content analysis method was used to analyze the data. The study group of the study was determined using the appropriate sampling method, one of the non-random sampling methods. The study group consisted of 63 children (8-9 years old) attending primary school in Edremit,

Balıkesir in 2018-2019 academic year. When the gender distribution of the children included in the study is examined, it is seen that 36 of the children in both age groups are girls and 27 of them are boys. Nineteen girls and 12 boys from urban areas were included in the study. 17 girls and 15 boys from rural areas were included in the study.

In this study, data related to the perceptions of the city where children want to live were obtained by using drawing and interview techniques together. Both the rural and urban children were asked what kind of city they would like to live in. The answers of the children were briefly listened. The children were then asked to draw the city of their dreams. It was stated that the children did not have to use any paint, they were asked to paint their own desires using only their imagination. After collecting the data, interviews were conducted with classroom teachers. Information was obtained about the environment and socio-economic level of children. The children interviewed were selected on a voluntary basis. The children were asked whether they would like to contribute to the study without elaborating the general scope of the study (informed consent). During the drawing process, no intervention was made to the children and the children were released during their drawing. While interviewing the children, the researcher continued the process in a chat atmosphere and did not force the children to respond.

Results

When the children living in urban areas are asked to draw The City of Their Dreams , it is observed that the children prefer to include the Sun figure in their paintings. The majority of the girls preferred to draw the Sun ($f = 15$). The majority of men also preferred to draw the Sun ($f = 7$). It is observed that the sum of the graphics in the girls 'pictures ($f = 110$) is higher than the graphics total in the girls' pictures ($f = 65$) and the total of the graphic diversity in the girls 'pictures ($f = 25$) is higher than the total of the graphic diversity in the girls' pictures ($f = 22$). A total of 47 different graphics ($f = 47$) were used in the paintings of girls and boys.

When the children living in rural areas were asked to draw “The City of Their Dreams”, it was observed that the majority of the children preferred to include the figure of Bulut ($f = 23$) in their paintings. It was determined that girls preferred to draw Bulut ($f = 12$) at most, and the majority of boys preferred to draw Bulut ($f = 11$). It is observed that the sum of the graphics in girls

'pictures (f = 90) is higher than the graphics total in girls' pictures (f = 68). It was determined that the total graphic diversity in girls 'pictures (f = 25) was higher than the total graphic diversity in boys' pictures (f = 19). A total of 44 different graphics (f = 44) were used in the paintings of girls and boys.

When the girls living in urban areas are asked to draw Şehir The City of Their Dreams ”, it is observed that the majority of children prefer to include“ Sweet City ”(f = 11) in their paintings. The majority of the girls wanted Sugar Tree (f = 4), Animals (f = 4) and Green Space (f = 4) in their dream city.

When the boys living in urban areas were asked to draw Şehir the city of their dreams büyük, it was observed that the majority of the children preferred to include “Sweet City” (f = 8) in their paintings. The majority of the men asked for Chocolate / Lake / Sea / Stream (f = 4) in the Dream City, and Sugar (Car = 3) for the second.

When the girls living in rural areas were asked to draw aller the city of their dreams büyük, it was observed that the majority of the children preferred to include the “Big City” (f = 11) category in their paintings. The majority of the girls stated that they wanted to have Park (f = 3) in their dream city and secondly they wanted to live in a big city like Tree (f = 2) and Istanbul and Izmir (f = 2).

When the boys living in rural areas were asked to draw Şehir the city of their dreams büyük, it was observed that the majority of the children preferred to include the “Big City” (f = 9) category in their paintings. The majority of the men stated that they wanted to have Park in their dream city (f = 4), secondly they wanted to live in the heating house (f = 2) and they wanted trees in their dream city (f = 2).

Conclusion and Suggestions

According to the findings of the study, when the children living in urban areas are asked to draw Güneş the city of their dreams büyük, it is observed that the majority of children prefer to include the Sun figure in their paintings. It is observed that the sum of the graphics in girls 'pictures is higher than the graphics total in boys' pictures. It is observed that the total graphic diversity in

girls' paintings is higher than the total graphic diversity in boys' paintings. It is observed that girls and boys used 47 different graphics in their paintings.

When the children living in rural areas were asked to draw “The City of Their Dreams”, it was observed that the majority of the children preferred to include Bulut ($f = 23$) in their paintings. It is observed that the sum of the graphics in girls' pictures is higher than the graphics total in boys' pictures. It is observed that the total graphic diversity in girls' paintings is higher than the total graphic diversity in boys' paintings. It is observed that girls and boys use 44 different graphics in their paintings.

When the girls living in urban areas are asked to draw Şehir the city of their dreams büyük, it is observed that the majority of children prefer to include the “Sweet City” category in their paintings. The majority of the girls wanted Sugar, Trees, Animals and Green Space in their dream city. When the boys living in urban areas are asked to draw Şehir the city of their dreams büyük, it is observed that the majority of children prefer to include the “Sweet City” category in their paintings. The majority of the men in the city of their dreams, chocolate, Lake / Sea / Creek, the second asked for the car to be sugar.

When the girls living in rural areas are asked to draw Şehir the city of their dreams büyük, it is observed that the majority of children prefer to include the “Big City” category in their paintings. The majority of the girls stated that they wanted to have a park in their dream city and secondly they wanted to live in a big city such as Ağaç and İstanbul and İzmir. When the boys living in rural areas are asked to draw Şehir The City of Their Dreams çocuklar, it is observed that the majority of children prefer to include the “Big City” category in their paintings. The majority of men stated that they wanted to have Park in their dream city, secondly they wanted to live in a heating house and they wanted trees in their dream city.

It is stated that there are many variables that affect children's perception of the environment. Some independent variables such as age, gender, socio-economic level, family education, place of residence and formal education process may affect children's learning, perception, attitudes and behaviors. Children use painting not only to complete their inner experiences and perceptions, but also to relate their external experiences and perceptions to the environment.

Children's pictures are their universal language. The children can tell us their feelings, thoughts, dreams and resentments through the pictures they make. When the studies are examined, it is seen that the pictures of children living in rural areas are ignored. It is thought that there should be more studies examining the pictures of children living in rural areas in order to make their voices heard. For future studies, it may be advisable to examine the creativity of the pictures of children living in rural areas or to examine their aggression in the pictures of children living in rural areas. In addition, data mosaic can be suggested by making use of interviews and observations in addition to painting in order to obtain more reliable results.